

Työterveyslaitos

Yhteistyö työttömän työ- ja toimintakyvyn tukemisessa

Pirjo Juvonen-Posti

LT, kun-PD ja kuntoutuksen erityispätevyys
johtava asiantuntija, Työterveyslaitos
LinkedIn, RG

Luennon sisältö

1. Tavoitteena yhdenvertaiset ja laadukkaat työkyvyn ja työllistämisen tuen palvelut kaikille työkäisille, siis työmarkkina-asemasta riippumatta!
2. Ketkä tarvitsevat juuri monialaisia palveluja ja millaisia me haluaisimme että nämä palvelut olisivat!
3. Hopealuoti vielä keksimättä: toimivista käytännöistä tarvitaan tutkimustietoa!
4. Muutamia ideoita teidän monialaisen yhteistyön kehittämisen kohteeksi ja viisi maksutonta materiaalia sen tueksi.

Tavoitteeksi kaikille työkäisille monialaiset työkyvyn tuen palvelut

1

Työttömien pääsy työkyvyn tuen palveluihin ja ammatilliseen kuntoutukseen on ollut pitkään vähäistä ja vaikeaa suhteessa tarpeeseen (Juvonen-Posti & Pensola 2016, Juvonen-Posti ym. 2020).

2

Myös tth-sopimukseen kuulumattomille työkäisille tarvitaan arvio ja suunnitelma kuntoutukseen pääsemiseksi ja siksi jokaisen työkäisiä kohtaavan lääkärin täytyy osata arvioida työkäisen työkykyä (Kuntoutuksen uudistamiskomitea 2017). Työterveyshuollon työkyvyn tuen prosesseja kehitettävä (TYÖOTE, MYÖTE).

3

Sote-keskusten tehtäväksi on tullut tunnistaa työkäisen asiakkaan työkyvyn tuen tarve, tukea työkykyä ja työllistymistä sekä ohjata asiakas hänen tarvitsemiinsa työkyvyn tuen palveluihin (Työkykyohjelma 2020-2023, Työkykyohjelman laajennos 2022-2024, Saikku ym. 2023).

Kenelle yhteistyössä haetaan ratkaisuja?

- Henkilöille, joiden työkyky on heikentynyt, **palvelutarpeen ja tarjottujen palvelujen välinen epäsuhta on iso** eikä ” oikealla luukulle osuminen” henkilölle itselleen välttämättä ole helppoa. Kuntoutustarpeessa tai työllistymisessään tukea tarvitseva työtön voi tilanteensa mukaan **olla usean eri tahon asiakkaana:** työvoimapalveluissa, sosiaalihuollossa, monialaisessa yhteispalvelussa, Kelassa, työeläkelaitoksessa, tapaturmavakuutuslaitoksessa, terveydenhuollossa tai oppilaitoksessa (Sosiaaliturvakomitea, 2022).
- Työttömyyden pitkittyminen liittyy **yksilöllisten tekijöiden**, kuten osaamisvajeen tai alentuneen työkyvyn, **lisäksi sekä työmarkkinoihin että sosiaalipoliittisiin instituutioihin** (Lindh 2013).
- Nykyiset työttömien työ- ja toimintakykyä tukevat palvelut ovat kehittyneet pitkän ajan kuluessa. **Ideaalin** periaatteina ovat olleet **asiakaslähtöinen**, henkilön kuntoutustarpeeseen perustuva **koordinoitu yhteistyö**, **varhainen puuttuminen**, ja **rinnalla kulkeva tuki** sekä **monialaisen yhteistyön toteutuminen**. (Juvonen-Posti ym. 2020)
- Arkiseen asiakastyöhön soveltuvien **toimintatapojen sopiminen on jälleen ajankohtaista** vuoden 2023 alussa toimintansa aloittaneilla hyvinvointialueiden ja vuoden 2025 alussa aloittavien työllisyysdenhoitoalueiden toimijoiden kesken.

Hopealuoti vielä keksimättä?

- **Asiakkaat kokevat hyötyvänsä** koordinoivassa työssä tapahtuvassa **kokonaistilanteensa hahmottamisesta**, mutta kuntoutumis- ja työllistymisprosessissa **organisaatorajojen ylittäminen** on erittäin vaikeaa, ”saattaen vaihtaan” **ei yleensä tapahdu**. (Juvonen-Posti ym. käsikirjoitus)
- Toimintamallien kriittisiä osatekijöitä **ei** ole standardoitu siten, että **palvelut** toteutuisivat **yhtenmukaisesti** eri alueilla ja paikkakunnilla (Harkko ym. 2024).
- Työkyvyn ja työllistymisen tuen **kokeiluihin käytetään vuosittain paljon resursseja** (Juvonen-Posti ym. 2020). Samalla korkeatasoisiin tutkimusmenetelmiin perustuvaa tietoa toimintamallien vaikuttavuudesta tai toimeenpanoa tukevista tai ehkäisevistä tekijöistä ei ole (Harkko ym. 2024).

Tavoite: Asiakas, hänen toimijuutensa tukeminen ja tavoitteensa pidettävä yhteistyön keskiössä.

Vol 47 Nro 1 (2024)

Julkaistu: 2024-04-02

Ammatillisen kuntoutuksen tavoitteet työkyvyn tuen suunnitelmassa – näkyvätkö asiakkaan tavoitteet?

Mirikka Vuorento, Kirsi Unkila, Laura Hakumäki, Joonas Poutanen, Pirjo Juvonen-Posti

22 - 37

 PDF

Todellisuus kaukana ideaalista: Suunnitelmiin asiakkaan tavoite ja toimenpiteiksi sellaisia, joiden avulla tavoitteeseen päästään. (Vuorento ym. 2024)

Työkykyohjelman hanketyötä toteuttaneiden ammattilaisten laatimissa työkyvyn tuen suunnitelmissa työuraan liittyvät tavoitteet oli osin kirjattu epäselvästi tai ne puuttuivat kokonaan. Kun työtilanteen parantamiseen liittyvä tavoite oli mainittu, se oli usein varsin yleisellä tasolla. Asiakkaan kyselyvastauksissa kerrotut toiveet muutokselle näkyivät suunnitelmissa vain osittain ja usein niissä oli huomioitu vain yksi asiakkaan asettama tavoite. Asiakkaiden kyselyssä tuottamaa tietoa ei siis systemaattisesti käytetty osana kuntoutuksen suunnittelua.

Tarkka ja konkreettinen ammatillisen kuntoutuksen suunnittelu puuttui usein tai suunnitelmat olivat hyvin hajanaisia. Ne sisälsivät kuvauksia ammatillisen kuntoutuksen toteutumisesta kohdatuista vaikeuksista tai ammatillisen kuntoutuksen suunnittelun ja hakuprosessin lykkäämisestä. Muutamissa

Tulosten merkitys: Asiakkaan määrittelemien tavoitteiden ja ammatillisen kuntoutuksen suunnittelun pitäisi olla tärkeämmässä asemassa sote-keskuksessa. Sote-keskusten työkyvyn tuen suunnittelussa tulisi edelleen kehittää asiakkailta saadun tiedon hyödyntämistä. Lisäksi tulisi pohtia yhdessä asiakkaiden kanssa, mihin kuntoutumisen rakenteellisiin ja sosiaalisiin esteisiin voidaan vaikuttaa ja millaisia kuntoutumista edistäviä mahdollisuuksia voidaan vahvistaa.

Yhteistyöhön mukaan: Työterveyshuolto työttömäksi jäävän työkykyä tukemassa

Työterveyshuolto voi tukea myös työttömyyden uhatessa

Työterveyslääkäri

2024;42(2):10-14

Tuulia Varanka-Ruuska ja Pirjo Juvonen-Posti

Työterveyshuollon tehtäviin kuuluu työkyvyn tukeminen työuran eri vaiheissa – myös työttömyyden uhatessa. Haasteena on, miten henkilöt tällöin ohjautuvat palveluihin ja miten tunnistetaan tarve työllistymisen tukeen. Työterveyslaitos on kehittänyt helposti käyttöön otettavat lomakkeet yksilöiden tukemiseksi tässä työuran taitekohdassa.

<https://www.terveysportti.fi/apps/dtk/tyt/article/ttl02272?toc=1129525>

Työterveyshuollon tuki työttömyyden uhatessa

Työntekijän mahdollisuudet

- Suunnitelma terveyden ja työkyvyn ylläpitämiseksi
- Yhteenveto aiemmin toteutuneista työkyvyn tukitoimista
- Tukea omien vahvuksien ja haasteiden tunnistamiseen
- Ohjaus jatkotoimiin
- Ottaa itse yhteyttä työterveyshuoltoon

Työterveyshuollon tehtävät

- Kutsuu tarvittaessa terveystarkastukseen
- Sovittaa yhteen, seuraa ja arvioi hoito- ja kuntoutustoimenpiteitä. Laatii suunnitelman työkyvyn ylläpitämiseksi ja ohjaa jatkotoimiin (Työkyvyn tuen siirtolomakkeet)
- Tekee yhteistyötä muun terveydenhuollon ja työllisyyspalveluiden kanssa (Työkyvyn tuen siirtolomakkeet)
- Kirjaa työterveysyhteistyössä sovitun käytännön toimintasuunnitelmaan

Työnantajan velvollisuudet

- Järjestää työntekijöilleen työterveyshuollon palvelut
- Järjestämisvelvollisuus jatkuu tuotannollis-taloudellisista syistä irtisanotuille 6 kk työntekovelvollisuuden päättymisestä
 - Palveluksessa yli 30 työntekijää
 - Työsuhde kestänyt yli 5 vuotta
- Informoi työntekijöitä sovitusta käytännöstä ja työterveyshuoltoa henkilöstömuutoksista

Työkyvyn tuki | Työterveyslaitos

ttl.fi/teemat/tyoterveys/tyoterveyshuolto/tyokyvyn-tuki

Matkaportaali - CWT Welcome to Chrome Gmail YouTube Maps All Bookmarks

Voit tutustua työntekijän mahdollisuuksiin, työnantajan velvollisuuksiin ja työterveyshuollon tehtäviin myös Työterveyshuollon tuki työttömyyden uhatessa -kuvan avulla.

[Työterveyshuollon tuki työttömyyden uhatessa -infograafi \(pdf\)](#) ↓

Työterveyshuollon tuki työttömyyden uhatessa -infograafi (pdf)

Työkyvyn tuen siirtolomakkeet

Työterveyshuoltojen käyttöön on kehitetty työkyvyn tuen siirtolomakkeet: Ammatillinen osaaminen ja Työterveyshuollon yhteenveto työkyvyn toimista. Lomakkeiden avulla voi kuvata työttömäksi jäävän henkilön osaamista sekä työ- ja toimintakykyä ilman, että välittää terveystietoja terveydenhuollon ulkopuolelle, kuten työllisyyspalveluihin.

Lataa lomakkeet painikkeista:

[Ammatillinen osaaminen \(täytettävä pdf-lomake\)](#) ↓

[Työterveyshuollon yhteenveto työkyvyn toimista \(täytettävä pdf-lomake\)](#) ↓

https://www.ttl.fi/file-download/download/public/8060

Pirjo Juvonen-Posti ©TYÖTERVEYSLAITOS

Miksi kuntoutuksen ammattilaisten pitäisi kiinnostua?

- Tutkimusten mukaan ammatillisen kuntoutuksen vaikuttavuus perustuu työkytkentään.
- Työhön kytkeytyvän kuntoutuksen toimeenpano tapahtuu työpaikan kanssa tehtävässä yhteistoiminnassa.
- Työkytkentä edellyttää sosiaali- ja terveydenhuollon, työvoimapalveluiden ja muilta kuntoutuksen ammattilaisilta uudenlaista osaamista ja järjestelmällisyyttä: **mitä, miten ja kenen/ keiden kanssa** kussakin työuran tilanteessa tulee toimia.
- Työpaikat toivovat kumppania "kolmikantaan". Kuntoutuksen ammattilainen, asiantuntija perustelee ja esittää, yhdessä neuvotellaan, mutta työpaikka ja sen edustajat päättävät, mikä kulloinkin on mahdollista.

Työpaikka ja sen toimijat mukana yhteistyössä

Vol 46 Nro 4 (2023)

PUHEENVUOROT

Työhön kytkeytyvä kuntoutus – mikä muuttuu?

Pirjo Juvonen-Posti, Kirsi Unkila, Mikko Henriksson, Lisbeth Forsman-Grönholm

51 - 59

Kuura

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

TYÖHÖN KYTKEYTYVÄ KUNTOUTUS

Käsitteitä

1. Kehitä toimivia käytäntöjä
2. Edistä työkykyä
3. Tue varhain
4. Tue työhön paluuta ja työssä jatkamista
5. Muokkaa työtä

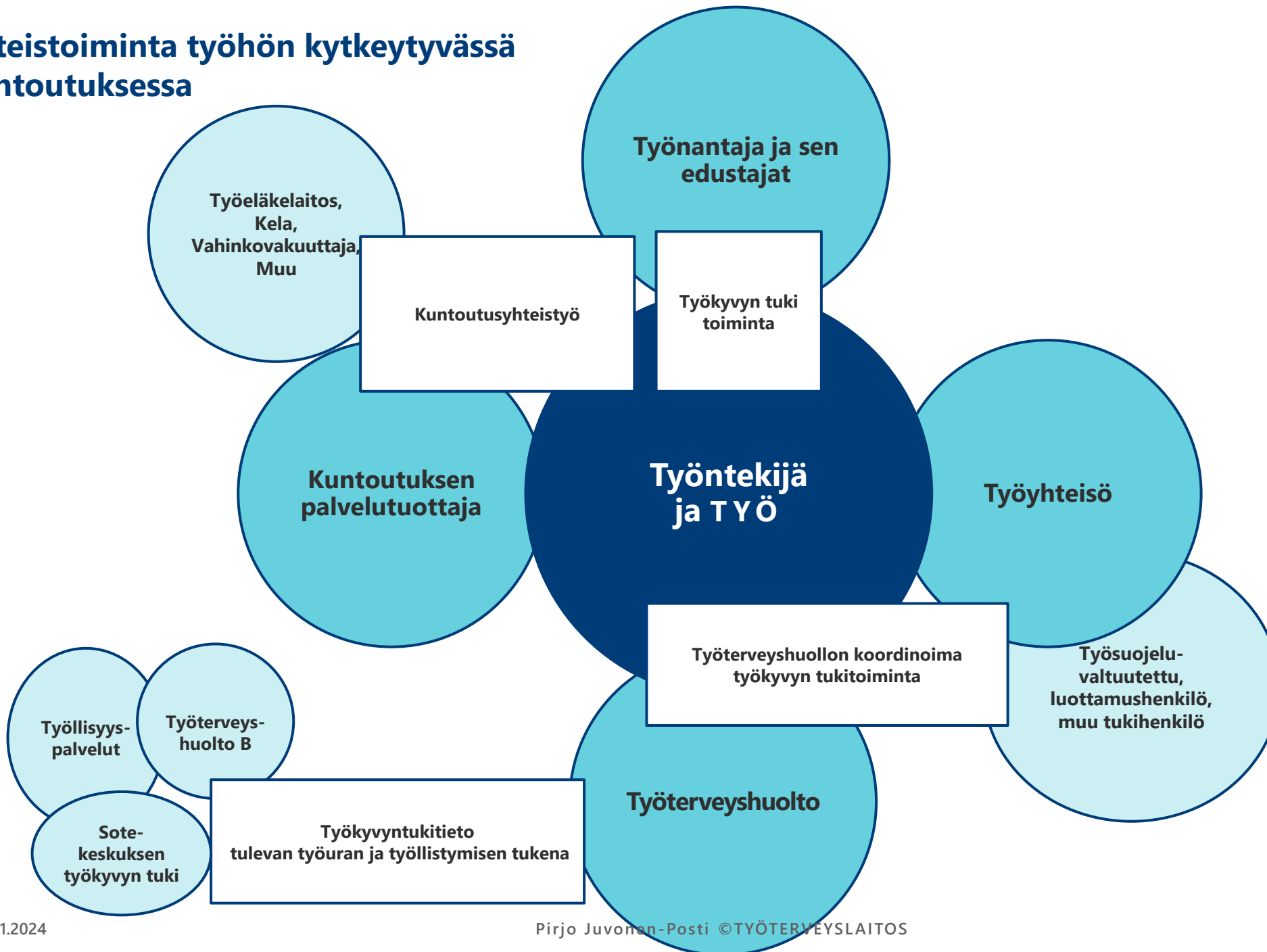
Työhön kytkeytyvä kuntoutus

Tämä tietopaketti on työhön kytkeytyvän kuntoutuksen, työkyvyn tukemisen ja monialaisen yhteistyön opas työpaikoille.

▼ Sisällysluettelo

Yhteistoiminta työhön kytkeytyvässä kuntoutuksessa

Työhön kytkeytyvän kuntoutuksen yhteistoiminta, joka tukee ja edistää työuraa, työhyvinvointia ja tuottavuutta

TYÖURAN VAIHEET	Työhön kytkeytyvän kuntoutuksen toteutusmahdollisuudet	Yhteistoiminnassa tarvittava osaaminen			Vuorovaikutus-tilanteiden erityispiirteet
		Työpaikan toimijat	Työterveyshuollon edustajat	Kuntoutuksen toimijat	
 Rekrytointi	<ul style="list-style-type: none"> työhöntulotarkastus perehdytysjakso aloituspalaveri (IPS/SE) 	<ul style="list-style-type: none"> yksilöllinen perehdytys, -työssä oppiminen työn muutostarpeiden tunnistaminen 	<ul style="list-style-type: none"> työkykyedellytysten tuntemus 	<ul style="list-style-type: none"> SE/IPS: työn etsintä ja muokkaus, työhön opastus ansiotulon, palveluiden ja etuuksien yhteensovitus 	<ul style="list-style-type: none"> missä tilanteissa ja millä ehdoilla työkyvyn tukitarpeet voi työnhakija ottaa puheeksi työnantaja-yhteistyö, kontaktointi
 Työssä olo	<ul style="list-style-type: none"> työkykyjohtamisen toimenpiteet osaamisen kehittäminen työterveysyhteistyö kuntoutuspalvelut 	<ul style="list-style-type: none"> tiedolla johtaminen ja tilannekuva työhyvinvoinnista työkyvyn tuen keinot työn tuunaaminen ja muokkaus, osaamisen kehittäminen 	<ul style="list-style-type: none"> palvelujärjestelmän tuntemus ja verkostot, työntajayhteistyö 	<ul style="list-style-type: none"> työn ja työpaikan huomioiva ammatillinen kuntoutus 	<ul style="list-style-type: none"> miten työyhteisössä (osa)työkykyisyydestä puhutaan/suhtaudutaan (stigma/tuki), viestintätavat työntekijäkohtaiset työterveysneuvottelut neuvottelut kuntoutuksen toteuttajan kanssa
 Työhön paluu	<ul style="list-style-type: none"> työhönpaluukeskustelu laajennettu työterveysneuvottelu 	<ul style="list-style-type: none"> työn ja työprosessien muokkaus muutoksista työparin/-yhteisön tiedottaminen 	<ul style="list-style-type: none"> tuen tarpeen tunnistus, casetyötapana, työhön paluu prosessin koordinaatio verkostoissa 	<ul style="list-style-type: none"> työn, työpaikan ja työuran huomioiva ammatillinen kuntoutus ansiotulon, palveluiden ja etuuksien yhteensovitus 	<ul style="list-style-type: none"> sopimuksellinen luottamuksellisuus: ketä koskee ja kuinka kauan ja missä kysymyksissä, laajennettu työterveysneuvottelu, neuvottelut ilman työpaikan edustajaa
 Tuleva työura <small>14.11.2024</small>	<ul style="list-style-type: none"> lähtökeskustelu osaamisen kehittäminen työterveyshuollon seuranta, työkykytutkimien kokoaminen 	<ul style="list-style-type: none"> työkykytutkimien kerääminen ja keräämiseen osallistuminen 	<ul style="list-style-type: none"> terveyden edistäminen, työllistyvyyden tukeminen, työkyvyntutkimien siirto 	<ul style="list-style-type: none"> osaamisen kehittäminen, ammattien ja työn etsintä, työllistyvyyden tukeminen työkyvyntutkimien siirto 	<ul style="list-style-type: none"> henkilön kanssa sovitusti (vain) tarvittavan työkyvyntutkimien siirto

Lisätäkää yhdessä ymmärrystänne- oppimateriaali oman työnne peilinä!

<https://www.ttl.fi/oppimateriaalit/tyokyvyn-tuki>

TYÖKYVYN TUKEA -KOULUTUS

1. Asiakasosallisuus
 2. Palvelutarpeen tunnistaminen ja arviointi
 3. Työkyvyn tuen suunnitelma
 4. Työkyvyn tuen keinot
 5. Palvelujärjestelmä ja yhteistyö
 6. Palvelujen koordinaatio
 7. Hyvät käytännöt ja toimintamallit
- Tehtäväkirja
- Tentti ja todistus

Työkyvyn tuki -koulutus

Työkyvyn tuki -koulutus on osa Työkykyohjelmaa. Alta löydät avoimen verkkomateriaalin heti opiskeltavaksesi ilman ilmoittautumista. Jos opiskelet mobiililaitteella, pääset navigoimaan osioiden välillä klikkaamalla ylhäältä niiden linkeistä.

Lääkäreille ja sote-johtajilla uutta koulutusta

LÄÄKÄRI TYÖKYKYÄ
TUKEMASSA -KOULUTUS

Lääkäri työkykyä tukemassa

Palvelujärjestelmä

Asiakasollisuus

Tentti ja todistus

Lääkäri työkykyä tukemassa - koulutus

Tervetuloa opiskelemaan Lääkäri työkykyä tukemassa -
koulutusta.

TYÖKYVYN TUEN JOHTAMINEN
SOSIAALI- JA
TERVEYDENHUOLLOSSA -
KOULUTUS

Työkyvyn tuki sote-
keskuksessa

Monialaisen ja
moniammatillisen työn
johtaminen

Asiakasollisuuden
johtaminen

Työkykyjohtaminen

SUOMEN
KESTÄVÄN KASVUN
OHJELMA

Työkyvyn tuen johtaminen sosiaali- ja terveydenhuollossa -koulutus

Tervetuloa opiskelemaan Työkyvyn tuen johtaminen
sosiaali- ja terveydenhuollossa -koulutusta.

<https://www.ttl.fi/oppimateriaalit/laakari-tyokyky-tukemassa-koulutus>

<https://www.ttl.fi/oppimateriaalit/tyokyvyn-tuen-johtaminen-sosiaali-ja-terveydenhuollossa-koulutus>

Kirjallisuutta

- Harkko J, Vuokko A, Joensuu M, Sinervo L, Normia-Ahlsten L, Juvonen-Posti P. (2024, julkaistaan joulukuussa) Työttömän työ- ja toimintakyvyn tukeminen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa – yhteistyö kuntoutuksen ja työllisyydenhoidon kanssa. Työpoliittinen aikakauskirja.
- Juvonen-Posti P., Unkila K., Henriksson M., Forsman-Grönholm L (2023) Työhön kytkeytyvä kuntoutus - mikä muuttuu? Kuntoutus, 46(4), 51–59. <https://doi.org/10.37451/kuntoutus>. Juvonen-Posti P (2023).
- Juvonen-Posti, P., Saikku, P., Turunen J. (toimittajat) (2023). Elinikäistä osallistumista vai elämää työ edellä? Työikäisten monialaisten palveluiden yhteensovittaminen ja vaikuttavuuden arviointi -loppuraportti. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2020:40.
- Juvonen-Posti P., Unkila K., Vuorento M., & Poutanen J. Kestävän työllistyvyyden mahdollisuuksia työn ja työpaikan näkökulmasta. Teoksessa: Saikku & Joensuu & Männistö-Inkinen & Poutanen (toim.) “Täällä ei sanota, että ei kuulu meille” Työkykyohjelman arviointi- ja seurantatutkimuksen loppuraportti. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos ja Työterveyslaitos. Raportteja 2/2023.
- Nevala, Nina; Pehkonen, Irmeli; Virtanen, Maarit; Mattila-Holappa, Pauliina; Juvonen-Posti, Pirjo. Developing a Work Accommodation Operating model for Workplaces and Work Ability Support Services. J Occup Rehabil (2024). <https://doi.org/10.1007/s10926-024-10193-z>
- Pesonen Sanna, Juvonen-Posti Pirjo, Ristimäki Hanna-Leena, Weiste Elina, Koskela Inka, Seppänen-Järvelä Riitta, Lammintakanen Johanna, Ruusuvoori Johanna. (2022) Yhteistoimisuus työntekijän työhönpaluun tukena työterveysneuvottelussa. Kuntoutus 44, 3, 2021: 15-20.
- Poutanen, Joonas, Juvonen-Posti, Pirjo, and Unkila, Kirsi. Sustainable Employability in Supported Employment and Individual Placement and Support Interventions in the Context of the Characteristics of Work and Perspectives of the Employers: A Scoping Review’. Journal of Vocational Rehabilitation, vol. 61, no. 2, pp. 201–218, 2024. doi: 10.3233/JVR-240029
- Ristimäki, H.-L., Ruusuvoori, J., Tiitinen, S., & Juvonen-Posti, P. (2022). Työmotivaation rakentuminen työterveysneuvottelun vuorovaikutuksessa: tasapainottelua halukkuuden ja haasteiden välillä. Sosiaalilääketieteellinen Aikakauslehti, 59(4). <https://doi.org/10.23990/sa.109511>
- Vuorento, Mirkka; Unkila, Kirsi; Hakumäki, Laura; Poutanen, Joonas; Juvonen-Posti, Pirjo. Ammatillisen kuntoutuksen tavoitteet työkyvyn tuen suunnitelmissa – näkyvätkö asiakkaan tavoitteet? Kuntoutus 47, 1, 2024:22–37